

INFORMACJA NT. PODSTAWOWYCH ZAŁOŻEŃ POLITYKI RP WOBEC CHIN

I. POLITYKA RP WOBEC CHRL

Polska i Chiny utrzymują stosunki dyplomatyczne nieprzerwanie od 1949 roku. W 2004 roku zostały one podniesione do poziomu partnerskich stosunków przyjaznej współpracy. Podstawowymi celami realizowanymi w polityce RP wobec ChRL są:

- utrzymanie regularnego dialogu politycznego na wysokim szczeblu: w ostatnich latach miały miejsce m.in. wizyta prezydenta Chin w Polsce (2004), wizyta przewodniczącego parlamentu ChRL w Polsce (2007), na 2008 rok planowana jest z kolei oficjalna wizyta prezydenta RP w Chinach;
- wzajemnie korzystna współpraca gospodarczo-handlowa: Chiny są największym partnerem handlowym Polski w Azji pod względem wartości wymiany handlowej ogółem oraz wielkości importu. Największym problemem jest ogromna nierównowaga w obrotach handlowych - z Chinami Polska ma największe ujemne saldo spośród krajów tego kontynentu i drugie (po Rosji) w skali naszych relacji z całym światem (niemal połowa polskiego deficytu handlowego generowana jest przez import z Chin, a stosunek importu do polskiego eksportu do Chin utrzymuje się na poziomie 11 do 1);
- aktywny udział w wypracowywaniu polityki UE wobec Chin, w tym w unijnych działaniach na rzecz lepszego dostępu europejskich przedsiębiorców do rynku chińskiego oraz w regularnym dialogu dot. przestrzegania praw człowieka.

Także w polityce obecnego rządu RP, Chiny – obok Japonii i Indii – pozostają najważniejszym partnerem współpracy Polski na kontynencie azjatyckim (co podkreślone zostało w exposé Premiera Donalda Tuska w listopadzie 2007 r.).

II. ZASADA „JEDNYCH CHIN”

Podstawą w kształtowaniu polsko-chińskich stosunków politycznych jest zasada „jednych Chin”, których Tajwan i Tybet są nieodłączną częścią.

Zgodnie z zasadą „jednych Chin” Polska uznaje rząd ChRL za jedynego reprezentanta Chin na arenie międzynarodowej i nie utrzymuje z Tajwanem stosunków dyplomatycznych, rozwijając z wyspą pragmatyczną współpracę w sferach gospodarki, nauki, edukacji, kultury itp. Polska uznając tzw. kwestię Tajwanu za wewnętrzną sprawę narodu chińskiego jednocześnie stanowczo sprzeciwia się jakiegokolwiek użyciu siły przez którąkolwiek ze stron w Cieśninie i opowiada się za poszukiwaniem pokojowych rozwiązań problemu Tajwanu, które uwzględnić będzie wolę mieszkańców zarówno Chin kontynentalnych, jak i Tajwanu. Jest to zgodne ze stanowiskiem UE.

Jak wszystkie inne państwa na świecie Polska uznaje także Tybet za integralną część Chińskiej Republiki Ludowej. XIV Dalaj Lama był – i jeśli złoży wizytę w przyszłości – będzie przyjmowany w naszym kraju w charakterze przywódcy religijnego, powszechnie uznanego autorytetu moralnego i laureata Pokojowej Nagrody Nobla.

III. KWESTIA PRAW CZŁOWIEKA W STOSUNKACH Z CHINAMI

Kwestie związane z przestrzeganiem praw człowieka są poruszane w kontaktach z Chinami w wymiarze zarówno dwustronnym, jak i wielostronnym. W ciągu ostatniego roku problemy te zostały poruszone na najwyższym szczeblu w czasie spotkań z politykami ChRL odwiedzającymi Polskę: m.in. w czasie wizyty przewodniczącego parlamentu Chin Wu Bangguo w maju 2007 roku oraz w czasie spotkania premiera Donalda Tuska z wicepremierem rządu ChRL Zeng Peiyanem w styczniu 2008 roku.

Najważniejszym i najskuteczniejszym narzędziem wpływu naszego kraju na przestrzeganie praw człowieka w Chinach jest aktywny udział w regularnym dialogu dot. praw człowieka, jaki toczy się od 1996 roku pomiędzy Unią Europejską a Chinami. W jego ramach dwa razy w roku (za każdej prezydencji unijnej) odbywa się runda oficjalnego dialogu oraz towarzyszące seminaria eksperckie, przez cały rok prowadzone są zaś programy pomocowe i projekty współpracy w dziedzinie praw człowieka. UE reprezentowana zwykle przez tzw. trojkę (obecna i przyszła prezydencja oraz Komisja Europejska) reaguje także na bieżąco w imieniu państw członkowskich na pojawiające się indywidualne przypadki łamania praw człowieka w Chinach.

Najbliższa runda dialogu praw człowieka z Chinami odbędzie się w maju 2008 r. w Słowenii. Na początku kwietnia zostanie opracowany kolejny raport szefów unijnych placówek w Pekinie oceniający stan przestrzegania praw człowieka w Chinach. W poprzednich sprawozdaniach państwa UE podkreślały, że pomimo znaczącego poszerzenia zakresu swobód gospodarczych i zmniejszenia kontroli państwa nad codziennym życiem obywateli ChRL bilans stanu przestrzegania podstawowych swobód obywatelskich i praw politycznych w Chinach nie jest pozytywny. Trudno uznać, że Chiny zrealizowały obietnice w tej dziedzinie złożone nie tylko w okresie ubiegania się o przyznanie prawa organizacji olimpiady, ale także niektóre swoje zobowiązania wobec społeczności międzynarodowej (np. podpisany 10 lat temu, ale do tej pory nie ratyfikowany przez Chiny Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych).

Z myślą o najbliższej olimpiadzie, UE postanowiła, że tematem najbliższej rundy dialogu praw człowieka z Chinami będą dziedziny, w których naszym zdaniem mają miejsce największe problemy z przestrzeganiem praw i spełnianiem oczekiwań społeczności międzynarodowej wobec organizatora igrzysk olimpijskich: wolność wypowiedzi i swoboda zrzeszania się oraz prawo do ochrony zdrowia (zostaną poruszone m.in. przypadki ograniczeń praw przedstawicieli mediów, aresztowania osób krytycznie odnoszących się do przygotowań do olimpiady, naruszeń praw robotników budujących obiekty olimpijskie w Pekinie).